

TÜRKÇE

ÜNİTE: YAPI BİLGİSİ (SÖZCÜKTE YAPI)

KONU: Kök, Gövde

ÖRNEK SORULAR VE ÇÖZÜMLERİ

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcüğün kökünün türü diğerlerinden farklıdır?

- A) Sanatçılar yaratıcı insanlardır.
- B) Yıllarca dedem ve babannemle yaşadım.
- C) İnsanlar biraz da kendini eleştirmelidirler.
- D) Değişik önerilerle patronuna gitti.

Çözüm:

Bir sözcüğün türü ne olursa olsun, hangi görevde kullanılırsa kullanılsın mutlaka kökü vardır. Sözcüğün en küçük anlamlı birimine kök denir. Sözcüklerin kökü temelde ikiye ayrılır.

a- Fiil kökleri: İş, oluş, hareket bildiren sözcüklerin oluşturduğu köklerdir. Bil, koş, bak...

b- İsim kökleri: Bir varlığı, kavramı karşılayan sözcüklerin oluşturduğu köklerdir.

İsim ve fiil köklerini ayırt etmede şu yöntemi kullanmalıyız:

Kök olarak bulduğumuz sözcüğe "-mek, mak" mastar ekini getiririz. Sözcük anlamlı ise fiildir, anlamsız ise isimdir.

Örnekleyelim:

Baş → mak → Anlamsız olduğu için isim köküdür.

Sor → mak → Anlamlı olduğu için fiil köküdür.

Şimdi seçenekleri inceleyelim:

A' da "yaratıcı" yarat-mak anlamlıdır. Fiil köküdür.

C' de "eleştirmelidir" ele-mek anlamlıdır. Fiil köküdür.

D' de "değişik" değiş-mek anlamlıdır. Fiil köküdür.

B' de ise "yaşamak" yaş-mak anlamsız olduğu için isim köküdür.

2. Aşağıdaki altı çizili sözcüklerden hangisinin kökü yanlış çizilmiştir ?

- A) Öğrencilerine her zaman sevgiyle yaklaştı.
- B) Dedem bize anılarını anlattı.
- C) Bize olanaklar sunan ailemizi sayalım.
- D) Eğitimimizle öğrenimimizi bütünleştirdik.

Çözüm:

Bir sözcüğün çözümünü doğru yapabilmek için kökünü doğru bulmalıyız. Daha sonra öğreneceğimiz ekleri ve sözcüğün yapısını doğru bulabilmek için kökünü doğru tespit etmeliyiz.

Her sözcüğün kökü mutlaka vardır. Her kökün de türü vardır.

Kök, sözcüğün en küçük, en anlamlı birimidir. Seçenekleri inceleyelim; sözcüklerin köklerini bulmak için sözcükleri çözümleyelim:

Öğrencilerine: Öğren-ci-ler-i-n-e doğru çizilmiş.
Fiil k.

Anılarını: An-ı-lar-ı-n-ı doğru çizilmiş.
Fiil k.

Sunan: sun-an yanlış çizilmiştir.
Fiil k.

Bütünleştirdik: bütün-leş-tir-di-k doğru çizilmiştir.
İsim k.

3. **Altı çizili sözcüklerden hangisinin kökü isimdir?**

- A) Sanat, insanları baskıdan kurtarır.
B) Sanatıyla, sanat dünyasına yeni boyut kazandırdı.
C) Çocuklar, ailelerinden her zaman etkilenir.
D) Saatlerce denizde yüzüyorum.

Çözüm:

Bir sözcüğün kökünü doğru bulmak kadar türünü de belirlemek gerekir. Bir sözcüğün kökünün türünü belirlemede sözcüğün cümlede kullanım anlamı da önemlidir.

İsim kökleri: Bir varlığı, bir kavramı karşılayan sözcüklerdir. İsim kökleri iş, oluş, hareket bildirmediği için "-mek, -mak" mastar ekini de alamazlar. Aldıklarında anlamsız olurlar.

Seçenekleri inceleyelim:

A' da baskıdan bas-mak. Fiil köküdür.

B' de boyut boyut-mak. İsim köküdür.

C' de etkilenir et-mek. Fiil köküdür.

D' de yüzüyorum yüz-mek. Fiil köküdür.

4. "Birbiriyle ilişkili olan, birbirini anlamca tamamlayan sözcükler vardır. "

I II III IV
Yukarıdaki cümlede altı çizili sözcüklerden hangisinin kökü fiildir?

- A) I B) II C) III D) IV

Çözüm:

Fiil kökleri: İş, oluş, hareket bildiren köklerdir. Fiil kökleri "-mek, -mak" mastar ekini aldıklarında anlamlı olurlar. Sözcüğün fiil kökü olup olmadığı cümledeki anlamına bağlıdır.

Seçenekleri inceleyelim:

Birbiriyle → Bir-mek anlamsız olduğu için isim köküdür.

Anlamca → Anla-mak anlamlı olduğu için fiil köküdür.

Tamamlayan → Tam-mak anlamsız olduğu için isim köküdür.

Sözcükler → Söz-mek anlamsız olduğu için isim köküdür.

5. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcüğün kökü eş sesli köktür?**

- A) Umduğumdan da güzelmiş. B) Sağ gösterip sol vuruyolar.
C) Annem beni kınalı kuzum, diye severdi. D) Gördüğüm en güzel köpekti.

Çözüm :

İsim ve fiil kökü dışında eş sesli (sesteş)

kökler de vardır. Şimdi bunu açıklayalım.

Eş sesli (sesteş) kök: Yazılışları, okunuşları aynı anlamları birbirinden tamamen farklı sözcüklerdir. Eş sesli sözcüklerden oluşan bu köklere de eş sesli kök denir.

Eş sesli köklerin özellikleri şöyledir:

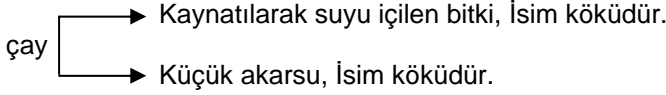
Kimi zaman isim, kimi zaman fiil kökü olabilirler.

Her iki kullanımı isim kökü olabilir.

Her iki kullanımı fiil kökü olabilir.

Şimdi bir örnekle açıklayalım:

bin → Sayı anlamındayken isim kökü olur.
bin → Saymak eylemi anlamındayken fiil kökü olur.

Eş sesli köklerde dikkat edilmesi gereken bir özellik vardır. Bu sözcükler tek başlarına yazıldıklarında isim kökü mü, fiil kökü mü olduğu anlaşılabilir. Buna karar vermek için cümledeki kullanımına bakarız.

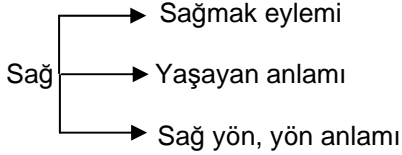
Örneğin:

Kır saçlarıyla olgun gösteriyordu. Beyaz anlamında olduğundan isim köküdür.

Kırlarda dağlarda sürüsünü otlatır. Yeşillik anlamı verdiği için isim köküdür.

Kırdığı kalbimi nasıl onaracak bakalım. Üzmek, darıltmak anlamı verdiği için fiil köküdür.

Şimdi seçenekleri inceleyelim:

Bu cümlede “sağ” sözcüğü yön anlamında kullanılmıştır. İsim köküdür. Ancak birden fazla anlamı olduğundan eş sesli köktür.

Umdüğumdan : ummak fiil köküdür.

Kınalı: Kına isim köküdür.

Gördüğüm: görmek fiil köküdür.

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük ortak kök değildir?

- A) Kapıları yeni bir renge boyattık.
- B) Sıvaları dökülen apartman bizimki.
- C) Bebeği kucağından indirdi.
- D) Eski bir arkadaşına rastladım.

Çözüm:

Ortak (kökteş) kök: Yazılışları ile okunuşları aynı anlamları birbirleriyle bağlantılı olan köklerdir. Ortak kökler hem fiil hem isim kökü olarak kullanılırlar. Ortak kökler, eş sesli köklere çok benzer. Bu nedenle de karıştırılabilirler. Bu kökleri birbirinden nasıl ayıracağımızı örnekle gösterelim.

Yüz → Yüzü asıktı. Havuzda yüzdüm.

Bu cümlelere baktığımızda; 1. cümlede çehre, surat anlamında isim köküdür. 2. cümlede ise yüzmek eylemdir. Bu iki kullanımda aralarında anlam ilişkisi olmadığından eş sesli köktür.

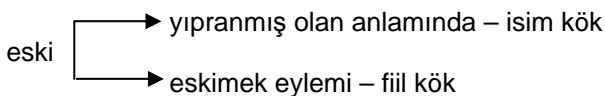
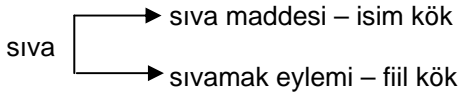
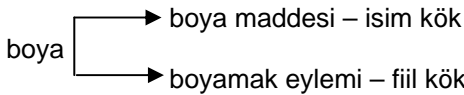
Savaş → Savaş kötüdür. İki ülke savaştı.

Bu cümleleri incelersek; 1. cümlede isimdir. Bir olay anlamındadır. 2. cümlede bu olaya bağlı olarak ortaya çıkan eylemdir. Biri isim biri fiil olmasına rağmen aralarında anlam ilişkisi vardır, ortak köktür.

Eş sesli köklerin her ikisi de isim veya fiil olabilir. Ancak ortak kökte daima biri isim diğeri fiildir.

Şimdi seçenekleri inceleyelim:

1. cümlede

Bu kökleri incelediğimizde aralarında anlam bağlantısı olduğunu görüyoruz. Bunlar ortak köktür.

in → Mağara anlamında kullanıldığında – isim kökü
→ İnmek anlamında kullanıldığında – fiil köktür.

Ancak aralarında anlam ilişkisi olmadığı için eş sesli köktür.

7. Altı çizili sözcüklerden hangisi gövde değildir?

- A) Hüzünlü bakışlarıyla bizi etkiledi. B) Uyarı işaretine dikkat et.
C) Soluk alıp vermesini istedi doktor. D) Emekli olup köşesine çekildi.

Çözüm :

Gövde: Kök halindeki sözcüğün en az bir yapım eki almış şekline gövde denir. Gövde, kök bulmada oldukça önemlidir. Gövdeyi şu şekilde gösterelim.

Kök+ yapım eki   Suç-lu
Gövde   kök
                     gövde

Şunu unutmayalım: Kök ile gövde arasında anlam ilişkisi olmalıdır. Şimdi seçenekleri inceleyelim.

Hüzünlü → hüzün - hüzünlü
                 Kök   gövde
Uyarı → uyar(mak) - uyarı
                 Kök   gövde
Soluk → Solu(mak) - soluk
                 Kök   gövde
Köşesine → köşe - si - ne
                 Kök   yapım eki almadığından gövde değildir.

8. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük isimden türemiş fiil gövdesidir?

- A) Tercihlerini kurala uygun sırala. B) Hadi çık sahilde, gezin biraz.
C) Yaşlı olanlar önden geçti. D) Uygun görürseniz ben de geleyim.

Çözüm:

Kökler isim veya fiil olurlar. Aldıkları yapım ekleri ile isim veya fiil gövdeleri olarak kullanılırlar.
Örneğin;
Say-mak fiil köküdür. Say-gı isim gövdesidir.
İz- isim köküdür. İzle(mek) fiil gövdesidir.

Seçenekleri inceleyelim:

Sırala → sıra – la(mak)
İsim k.   Fiil gövdesi
Gezgin → Gez(mek) – in(mek)
Fiil kökü   Fiil gövdesi
Yaş → yaş – ı
İsim k.   İsim gövdesi.
Uygun → uy(mak) – gun
Fiil kökü   İsim gövdesi

KONU TESTİ - 1

1. Aşağıdaki altı çizili sözcüklerden hangisinin kökü diğerlerinden farklıdır?

- A) Ayrılık da sevdaya dahildir.
- B) Araştırmacıları birbirlerine tanıştırmamış.
- C) Canan yok ise can gerekmez.
- D) Onun çalışmaya niyeti yok.

2. Aşağıdaki altı çizili sözcüklerden hangisi gövde değildir?

- A) Dertli bir çocuktan ,konuştuk.
- B) Konu bu kadar zor muydu?
- C) Sahillerde şenlik var.
- D) Sonuç belli, eğitim gerekli.

3. Yağmurun altında insanlar biçimsizdiler

Şimdi sen olsan ortalık şenlenecekti

I

Sanki birden bire ışıklar yanacaktı

II

Oysa ben içimdeki kandili söndürecektim.

III

IV

Yukarıdaki altı çizili sözcüklerden hangilerinin kökü isimdir?

- A) I – II
- B) II – III
- C) I – III
- D) II – IV

4. Aşağıdaki altı çizili sözcüklerden hangisinin kökü fiil soyludur?

- A) Yaşamak zorda gözüm hayal etmesi kolay.
- B) Esaslı bir kitap almalı mutlaka yarın sabah.
- C) Kirpikleri yoktu dökülmüştü.
- D) İçlenir gizli gizli ağlarsın.

5. Aşağıdaki cümlelerin hangisinin yüklemi isim soylu bir kökten türemiştir?

- A) Onun yaptıklarını pek benimsemiyorum.
- B) Söyledikleri üzerine ortalık karıştı.
- C) Çiçekleri dalından koparmayın.
- D) Ne kadar alıngansın!

6. " Akdeniz insanı oldukça sıcak bir yapıya sahiptir. "

Altı çizili sözcüklerin köklerinin türü hangi seçenekte sırasıyla doğru verilmiştir?

- A) fiil – isim – isim – fiil
- B) isim – fiil – fiil – isim
- C) fiil – isim – isim – isim
- D) isim – isim – isim – fiil

7. Aşağıda altı çizili sözcüklerden hangisi isim kökünden türemiştir?

- A) Hayat hiçte durağan değildir.
- B) Anne ve babasına düşkün böyle birini görmedim.
- C) Adamcağız sonunda delirdi.
- D) Sorularla kök söktürmüşler.

8. Aşağıda altı çizili sözcüklerden hangisi fiil kökünden türememiştir?

- A) Dalgıç olmak istiyormuş.
- B) Bugün içim çok sıkılıyor.
- C) Tatlı sözleriyle ortalığı yatıştırdı.
- D) Bana anlattıkları inandırıcı değildi.

9. Aşağıdaki sözcüklerden hangisi kök hâlidir?

- A) kesinti   B) yığın
C) alıngan   D) zaman

10. Aşağıdaki cümlelerde altı çizili sözcüklerin hangisinin kökü diğerlerinden farklıdır?

- A) İnsanlar sevgisiz yaşayamaz.
B) İnsan her zaman büyük düşünmeli.
C) Evime bir kitaplık aldım.
D) Silgini alabilir miyim?

11. “Alışkanlıklar bazen bizi zor durumda bırakır.”

Altı çizili sözcüklerin köklerinin türü hangi seçenekte sırasıyla doğru verilmiştir?

- A) fiil – fiil – fiil
B) isim – isim – isim
C) fiil – isim – fiil
D) isim – fiil – isim

12. Aşağıdaki altı çizili sözcüklerden hangisi gövdedir?

- A) Sağ yanında, sol yanında şahane altın kaplar duruyordu.
B) Oduncu, çocuğun yaptığını görünce koşup onu hazırladı.
C) Onunla okulun önünde buluşacağız.
D) Çocuk:”Annemi isterim!” diye bağırıyordu.

13. Aşağıdaki yüklemlerin hangisinin kökünün türü diğerlerinden farklıdır?

- A) Buraların havası sanki büyülüydü.
B) Bahçeyi sabahları erken sularım.
C) İki saat önce annemle telefonlaştık.
D) Boncukları ipe güzelce dizdim.

14. “ Havuz kenarında yatıp güneşlen, dedi.”
I   II   III   IV

Numaralı sözcüklerin hangisi gövdedir?

- A) I   B) II   C) III   D) IV

15. Aşağıdaki cümlelerden hangisinin yüklemi gövde değildir?

- A) Bir komşu bir ev yaparken herkes hayır diler.
B) Yüzüme iki tokat vursaydın bu kadar üzülmezdim.
C) O bizimle benimsediğimiz evimizde yaşadı.
D) Boşu boşuna bu kadar konuşulmaz.

16. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde tüm sözcükler köktür?

- A) Son derece anlayışlı bir öğretmenmiş.
B) Kuşları bir kafese kapatmak kötülüktür.
C) Sana bu renkli kazaklar yakışıyor.
D) Dere kenarında güzel çiçekler var.

17. Aşağıdaki cümlede bulunan altı çizili tamlamalardan hangisinin hem tamlayanı hem de tamlananı gövdedir?

- A) Ruhun varlığı mutlaka aşkla olurdu.
B) Onun akrabaları benim kapı komşumdum.
C) Fenerlerin önünden geçerken yüzlerine baktı.
D) Setre pantolonlu , gülmez suratlı bir öğrenci içeri girdi.

18. Aşağıdaki altı çizili sözcüklerden hangisi gövde değildir?

- A) İnsanların sahip oldukları bütün maddi varlıklar dünya içindir.
- B) İnsanların konuşmaları, sahip oldukları düşüncelere göre şekil alır.
- C) Görünüşte büyük olmak, akıllı, bilgili ve becerikli olmayı gerektirmez.
- C) Kişilerin özgürlükleri, başkalarına ait özgürlüklerin başladığı yerde biter.

19. Aşağıdaki cümlelerin hangisinin yüklemi gövde değildir?

- A) Özürü kabahatinden büyüktü.
- B) İki üç kişi beyaz koyunların arasında geziyordu.
- C) Burçlarında sallanan bayraklar olmasa bomboş bir kaya yığını sanılacaktı.
- D) Deli Memet yalın kılıç karşısına dikildi.

20. Aşağıdaki altı çizili sözcüklerden hangisi gövdedir?

- A) Hisardakiler zayıflardan, bekçilerden, hastalardan, ihtiyar sipahilerden ibaretti.
- B) Şimdiye kadar, asker olmadığı halde her muharebeye girmişti.
- C) Hepsi iki adım ayrılınca sisin içinde görünmez oldular.
- D) Bak, yazdığı destan okunuyor, hiç unutulmuyordu.

21. Aşağıdaki altı çizili sözcüklerden hangisi gövde değildir?

- A) Karanlıkta bir yerlerden bir çığlık yükseliyordu.
- B) Yaşlılardan biri ayağa kalktı ve ona doğru yürüdü.
- C) Babası o ışık duvarından geçip onlara yemek getirmeye gidiyordu.
- D) Güneşte uykulu uykulu gözleri yarı aralık öylece yattı.

22. Aşağıdaki cümlelerde altı çizili sözcüklerden hangisi eş sesli köktür?

- A) Tatlı yapacak malzeme yoktu.
- B) Bir bardak daha çay içerim.
- C) Tanısan sen de onu seversin.
- D) Yaz ne çabuk gelip geçti.

23. Aşağıdaki altı çizili sözcüklerden hangisi eş sesli köktür?

- A) var
- B) yak
- C) sil
- D) oku

24. Aşağıdaki sözcüklerden hangisi hem isim hem fiil kökü olarak kullanılmaz?

- A) boya
- B) yıl
- C) dere
- D) eski

25. 1. Ben her yıl kaplıcaya giderim.
2. Kızının eşyalarını düzenlemeye çalışıyor.
3. Suçlu olmadığına ben inanıyorum.
4. Bu çaydan geçemeyiz, ıslanırız.

Yukarıdaki cümlelerde altı çizili sözcüklerle ilgili aşağıdaki bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) 1. cümlede “ yıl “ eş sesli köktür.
- B) 2. cümlede “ kız “ eş sesli kökü bu cümlede isim türünde kullanılmıştır.
- C) 3. cümlede “ suçlu “ gövdedir.
- D) 4. cümlede “ çay “ kökü ortak köktür.

TÜRKÇE

ÜNİTE: YAPI BİLGİSİ

KONU: Çekim Ekleri – Yapım Ekleri

ÖRNEK SORULAR VE ÇÖZÜMLERİ

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük ek almamıştır?

- A) Kaçırıldığı fırsat için üzülüyordu.
- B) Üzümleri tek tek koparıp yiyiyordu.
- C) Evinin kirasını bile ödeyemedi.
- D) Biçimli kesilmiş saçları vardı.

Çözüm:

Türkçede sözcükler iki bölümden oluşur. Kök ve ek olmak üzere iki unsur vardır. Kökler anlamlı unsurlardır. Ekler ise görevli unsurlardır. Ekler tek başına yazıldığında anlamları yoktur. Ancak kök ve gövdelere eklendiklerinde anlam ve görev kazanırlar. Köklerde ise bu durum tersi söz konusudur. Köklerin anlamlı olması için başka sözcüğe, eke ihtiyacı yoktur.

Şimdi sözcükleri inceleyelim:

A' da fırsat → kök hâlinindedir. Hiç ek almamıştır.

B' de üzümleri → üzüm – leri
Kök ek

C' de evinin → ev – i – n – in
Kök ek ek

D' de biçimli → biç – im – li
Kök ek ek

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük yapım eki almıştır ?

- A) Sehpaya bir tabak koydu.
- B) Sulu bir şeftaliyi kesip yedim.
- C) Hüzünlü gözleri, ağlıyordu.
- D) Kartondan ev yapmayı öğrendik.

Çözüm:

Ekler kendi içlerinde ikiye ayrılır:

Çekim Ekleri : Eklendikleri kök ve gövdelerin anlamlarını türlerini, değiştirmeyen eklerdir.

Yapım ekleri: Eklendikleri kök ve gövdelerin anlamlarını, bazen de türlerini değiştiren eklerdir.

A' da sehpa – y – a
İsim.k → Kökün anlamını değiştirmemiştir. Çekim ekidir.

C' de göz – leri
İsim k. → Kökün anlamını değiştirmedığından çekim ekidir.

D' de karton – dan
İsim k. → Kökün anlamını değiştirmedığından çekim ekidir.

B' de su – lu
İsim k. → Kökün anlamını değiştirdiğinden yapım ekidir.

3. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde isim çekim eki almış sözcük yoktur ?

- A) Kanuna göre bu adam haklıydı.
B) Demir Yolları Genel Müdürlüğüne danışıldı.
C) Masanın ayağı sallanıyordu.
D) Dernek yine bugün toplandı.

Çözüm:

Çekim ekleri kendi içinde ikiye ayrılır: İsim çekimli ekleri, fiil çekimli ekleri

Dikkat edilmesi gereken önemli bir nokta şudur: İsim çekim ekleri fiillere, fiil çekim ekleri isimlere getirilmez. Bu kural bize pek çok çözümlenelerde sözcüğün kökünü veya gövdesini bulmada yol gösterici olacaktır. Örneğin: " tabak " isimdir. Hiçbir zaman fiil kip eki alamaz. " sor " fiil köküdür. Hiç bir zaman isim çekim eki alamaz. Şimdi seçenekleri inceleyelim:

İsim çekim ekleri şöyledir:

1. Hâl (durum) ekleri:

- i hâli : (-ı, -u, -ü) ilgi eki
- e hâli : (-a) yönleme eki
- de hâli : (-da, -ta, -te) bulunma eki
- den hâli : (-dan, -tan, -ten) ayrılma eki

2. İyelik ekleri (sahiplik ekleri): -m, -n, -sı, -mız, -nız, -ları

3. Çoğul ekleri : -ler, -lar

4. Tamlama ekleri: Tamlayan ekleri: -ın, -in, -un, -ün, -nın, -nin, -nun, -nün
Tamlanan ekleri: -ı, -i, -u, -ü, -sı, -si, -su, -sü

5. Ek fiil ekleri: idi, imiş, ise, iken, -im, isin, idir, -ız, isiniz, idiler

1' de kanun – a
└───┬───> hal eki

2' de demiryol – lar – ı
                    çokluk e. hâl e.

3' de masa – nin (tamlayan e.)
                    tamlayan e.

müdürlüğü – e
                    hâl eki
ayak – ı (tamlanan e.)

4. cümledeki sözcüklerin hiçbiri isim çekim eki almamıştır.

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük fiil çekim eki almamıştır?

- A) Seni anlıyorum, dedi.
B) Konuyu anlarsa soruyu çözer.
C) Derslerini iyi dinlemelisin
D) Yolculuk heyecanlı başladı.

Çözüm:

Çekim ekleri isimlere getirilen ve fiillere getirilenler olmak üzere ikiye ayrılır. Daha öncede belirttiğimiz gibi isimlere getirilenler fiillere, fiillere getirilenler isimlere getirilemez.

Fiil kök ve gövdelerine getirilen çekim ekleri şunlardır:

A. Kip Ekleri: Fiillerin zamanını ve hangi duygu ile yapıldığını gösteren eklerdir.

Haber kipleri:

- di' li geçmiş zaman: -dı, -di, -tı, -tü
- miş' li geçmiş zaman: -mış, -miş, muş, müş

Şimdiki zaman: -yor

Gelecek zaman: -acak, -ecek

Geniş zaman: -r, -maz, mez

Dilek kipleri:

İstek kipi: -e, -a

gereklilik kipi: -meli, -malı

şart kipi: -se, -sa

emir kipi: eki yoktur.

B. Kişi ekleri : İşi, oluşu kimin yaptığını gösteren eklerdir.

1. tekil kişi: - m	1. çoğul kişi: - k
2. tekil kişi: - n	2. çoğul kişi: - niz
3. tekil kişi: -	3. çoğul kişi: - ler

C. Olumsuzluk eki: - me , - ma

D. Ek fiil ekleri: idi, -imiş, -ise, -iken

Şimdi bu bilgilere göre sözcükleri inceleyelim:

A' da anlıyorum → anla (mak) – ı – yor – um
fiil k. Kip e. kişi e.

B' de anlarsa → anla – r – sa
fiil k. kip e. ek fiil

C' de dinlemelisin → dinle (mek) – meli – sin
fiil k. kip eki kişi eki

D' de yolculuk → yol – cu – luk
İsim k. yapım eki yapım eki

A, B, C seçeneklerindeki sözcüklerin hepsi fiil çekim eki almıştır.

D' de ise " yolculuk " sözcüğü hiç çekim eki almamıştır.

5. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük yapım eki almamıştır?

- A) Bir yığın işim var ,gelemem.
C) Kurul aldığı kararı bildirir.

- B) Derenin sesi kulağa hoş geliyor.
D) Sıcaktan çocuğun burnu kanadı.

Çözüm :

Yapım ekleri, eklendikleri kök ve gövdelerin anlamlarını bazen de türlerini değiştiren eklerdir.

Yapım ekleri dört çeşittir:

A – İsimden isim türeten yapım ekleri

B – İsimden fiil türeten yapım ekleri

C – Fiilden fiil türeten yapım ekleri

D – Fiilden isim türeten yapım ekleri

Bu ekler anlamı mutlaka değiştirir; ama hepsi tür değişikliği yapmaz.

Seçeneklerdeki sözcükleri inceleyelim:

1. cümlede: yığın yığ(mak) – ın
fiil kökü fiilden isim türeten yapım eki

3. cümlede: bildirir bil(mek) – dir(mek) – i – r
fiil kökü fiilden fiil geniş zaman kip eki

4. cümlede: kanadı kan – a(mak) – dı
isim kökü isimden fiil geçmiş zaman kip eki
türeten yapım eki

2. cümlede: derenin dere – nin hiç yapım eki almamıştır.
isim kökü çekim eki

6. Altı çizili sözcüklerden hangisi farklı işlevde yapım eki almıştır?

- A) Hafif bir esinti başladı. B) Bana kırgın olduğunu söyledi.
C) Dileklerin gerçek olsun isterim. D) Evcil hayvan beslemek zordur.

Çözüm:

Yapım ekleri dört işlevde kullanılır.

a – İsimden isim türeten yapım ekleri: -eç(kıraç), -ak(başak), -en(kızan), -er(biber), -ce(güzelce), -ceğiz(evceğiz), -lı (tatlı), -daş(arkadaş), -gil(teyzemgil), -m(ortam), -sel(kişisel) vs.

b – İsimden fiil türeten yapım ekleri: -de(gürülde), -a(kana), -el(düzel), -ar(yaşar), ik(birik), -imse(gülümse), -l(durul), -le(izle), -len(gizlen), -leş(dertleş), se(garipse) vs.

c – Fiilden fiil türeten yapım ekleri: -dır(güldür), -ele(itele), -ar(kopar), -i, -ı(kazı), -il(çekil), -ır(pişir), -n(taşın), -ş(ödeş), -t(anlat) vs.

d – Fiilden isim türeten yapım ekleri: -ç(kazanç), -e(süre), -ecek(giyecek), -aç(güleç), -ek(ürkek), -elek(çökelek), an(bakan), -onak(ödenek), -ge(süpürge), -gan(alıngan), gu(tutku) vs.

Seçenekleri inceleyelim:

Esinti es(mek) – inti
Fiil kökü fiilden isim türeten yapım eki

Kırgın kır(mak) – gın
Fiil kökü fiilden isim türeten yapım eki

Dileklerim dile(mek) – k
Fiil kökü fiilden isim türeten yapım eki

Bu üç sözcük de fiilden isim türeten yapım eki almıştır.

Ev – cil
İsim kökü isimden isim türeten yapım eki almıştır.

7. “-acak, -ecek” eki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcüklerde farklı işlevde kullanılmıştır?

- A) Anlayacak ne dediğimi bir gün.
B) Koparılacak meyveleri ben topladım.
C) Tam izlenecek bir filmi.
D) Yapılacak işlerim var.

Çözüm :

Türkçede bazı ekler hem yapım hem çekim eki olarak kullanılabilir. Bu eklerin yapım eki mi yoksa çekim eki mi olduğuna cümledeki kullanımına bakarak karar verebiliriz.

Şimdi bu ekleri örneklerle gösterelim.

-r → Bakar kör bu adam. → yapım eki
Hep böyle güler. → geniş zaman, çekim eki

-miş → Tanınmış bir yazardı → Yapım eki
-miş → Kitaplar okunmuş. → Geçmiş zaman , çekim eki

-me → Sen ona bakma. → Olumsuzluk çekim eki
-ma → Kazma kürek lazım. → yapım eki

-ı → Gezi programını aldım. → yapım eki

-i → Başı sıkışınca arar. → iyelik çekim eki
Evi gördüm → hâl eki

-m → Basım işleri aksadı. → yapım eki
Başım ağrıyor. → iyelik eki
Ben erken uyudum → kişi çekim eki

Seçenekleri inceleyelim.

Anlayacak anla – y – acak → Gelecek zaman kip eki

Koparılacak (meyve) koparıl – acak → Fiilden isim türeten yapım eki (sıfat türemiş)

İzlenecek (film) izlen – ecek → Fiilden isim türeten yapım eki (sıfat türemiş)

Yapılacak (iş) yapıl – acak → Fiilden isim türeten yapım eki (sıfat türemiş)

Bu açıklamaya göre “-acak, -ecek “ eki A seçeneğinde kip eki yani çekim ekidir. B,C, D seçeneklerinde fiilden isim türeten (sıfat) yapım ekidir.

8. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük hem yapım hem çekim eki almıştır?

A) Yaşını hiç göstermiyordu.
C) Kitabım yeni bitti.

B) Pastanın dilimleri kocamandı.
D) Söylenti beni tedirgin etti.

Çözüm:

Bir sözcük hem yapım hem çekim eki alabilir. Önce yapım eki sonra çekim eki alır. Yapım ve çekim ekleri birden fazla olabilir.

Not : Bu kural sadece sıfat türeten – ki ekinde bozular. Bahçe – de – ki kedi.
Hâl sıfat isim
eki türeten ki.

Seçeneklerdeki sözcükleri inceleyelim:

Yaşını yaş – ı – n – i sadece çekim eki almış.
İsim k iyelik eki hâl eki

Kitabım kitap – im sadece çekim eki almış.
İsim k. iyelik eki

Söylenti söyle(mek) – n – ti sadece yapım eki almış
Fiil kökü y.e y.e

Dilimler dil(mek) – im – ler – i Hem yapım hem çekim eki almıştır.
Fiil kökü fiilden çokluk hâl eki
isim türeten eki
yapım eki

KONU TESTİ - 2

1. Aşağıdaki altı çizili sözcüklerden hangisi birden fazla yapım eki almıştır?

- A) Onun taksicilik yaptığını da bilirim.
- B) Sönmeyen ateşlerde günahlarım yanıyor.
- C) Sen olmadığın vakit çok yalnızım.
- D) İçindeki tenhaliği kimse anlamamıştı.

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisi hiç çekim eki almamıştır?

- A) Her armağanı tek tek açıp baktı.
- B) Gözümde tütüyor çocuklarım, dedi.
- C) Onlar her zaman iyi dostluk kurdular.
- D) Bu çocuğun başına bir iş mi geldi?

3. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “-me, -ma” eki çekim eki olarak kullanılmamıştır?

- A) Saklama duygularını kimseden.
- B) Yüzme öğrenmek istiyorum.
- C) Çatma çehreni ey nazlı hilâl!
- D) Sen uyma onlara evladım, dedi.

4. Aklım gece yolculuklarında otobüsten inip
I II
çorba içtiğimiz o lokantalar gibi ışıltı ışıldı.
III IV

Bu cümlede altı çizili sözcüklerden hangi ikisi yapım eki almamıştır?

- A) I – II
- B) II – III
- C) I – III
- D) IV – II

5. Aşağıdaki altı çizili türemiş sözcüklerden hangisi somut iken soyut bir anlam kazanmıştır?

- A) Kiralık ev aradıklarını duydum.
- B) Gençlik dediğin gelip geçiyor.
- C) Kalemliğimi gören var mı?.
- D) Dün anahtarlığını kaybetti.

6. Aşağıdaki cümlelerden hangisinin yüklemi sadece çekim eki almıştır?

- A) Mapuslarda çürüdü gitti fukara.
- B) Buraları görmeden gidilmez.
- C) Çok fazla geciktin.
- D) Parmağı kesildi, çok kanadı.

7. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yapım eki almış bir sözcük vardır?

- A) Dünyalar güzeli oğlum askere gitti.
- B) Yürekler acısı bir hali vardı.
- C) Buralarda otlar biter.
- D) Onlar gözde insanlar, bu yüzden dikkatli olmalısın.

8. Aşağıda altı çizili sözcüklerden hangisi iyelik eki almıştır?

Bütün sevgileri atıp içimden
I
Varlığımı yalnız ona verdim ben
II III
Elverir ki bir gün bana derinden
Ta derinden bir gün bana gel desin
IV

- A) I ve IV
- B) II ve III
- C) I ve III
- D) I ve II

9. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde hâl eki, yapım eki almış bir sözcüğe eklenmiştir?

- A) Otobüsteki insanların yüzleri cama yapışmış.
- B) Bavullarını arabadan alacak.
- C) Kusursuzluğu bize bağışlayan kim?
- D) Mutlaka bu dünyayı seyredin.

10. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yapım eki almış bir sözcük yoktur?

- A) Bu eserin çok fazla okuyucusu var.
- B) Orada hayat belirtisi olabilir mi?
- C) Hava çok güzel ama çok fazla nem var.
- D) Annemsiz tatile gitmem.

11. “Siyah elbiseli bayan benim öğretmenim.”

cümlesinde altı çizili eklerin görevleri hangi seçenekte doğru sıralanmıştır?

- A) yapım eki – iyelik eki – yapım eki
- B) yapım eki – kişi eki – iyelik eki
- C) çekim eki – iyelik eki – hal eki
- D) yapım eki – kişi eki – kişi eki

12. Aşağıdaki altı çizili sözcüklerden hangisinin aldığı yapım eki işlevi bakımından farklıdır?

- A) Toplu sözleşmeler imzalandı.
- B) Sevgi her zorluğu aşar.
- C) Sen yazım kurallarına uymalısın.
- D) Durak çok kalabalıktı.

13. “ Kararlarını ailesi ile paylaşınca her zaman destek görüyor.”

cümlesindeki sözcüklerde altı çizili eklerin görevleri hangi seçeneklerde doğru sıralanmıştır?

- A) İyelik eki – yapım eki – hâl eki
- B) Kişi eki – yapım eki – ek fiil eki
- C) Hâl eki – yapım eki – kip eki
- D) İyelik eki – yapım eki – kip eki

14. “Türkçede, ek sıralanışı, kök + yapım eki + çekim eki şeklindedir.”

Aşağıdakilerin hangisinde bunu örneklediren bir kullanım vardır?

- A) Gözlüğünü takmadan kitap okuma
- B) Gece orta şiddette bir deprem oldu.
- C) O gelince yüzüğünü gizledi.
- D) Ayaklarının ucuna basa basa tacirin odasına girdi.

15. Aşağıdaki altı çizili sözcüklerden hangisinin aldığı “-m” eki farklı işlevdedir?

- A) Kapım herkese açıktır.
- B) Saçım şimdi güzel oldu.
- C) İşe arabam bozulunca geç kaldı.
- D) Her zamankinden erken geldim.

16. Aşağıdaki altı çizili sözcüklerden hangisi birden fazla yapım eki almıştır?

- A) Neşeli çehresi birdenbire bozuldu.
- B) Kapının arkasından bir takım fısıltılar işitmiş.
- C) Yolculuğunun nasıl geçtiğini çok merak ediyorum.
- D) Genç kız, delikanlıyı uzaktan uzağa sevmiş.

17. Aşağıdaki cümlelerde altı çizili sözcüklerden hangisi hem yapım hem çekim eki almıştır?

- A) Resimde solgun çıkıyorum.
- B) Heyecanlı bir film izledik.
- C) Tuzluğu bana da verir misin?
- D) Ayağına gelen fırsatı tepti.

18. “-in” eki aşağıdaki altı çizili sözcükte farklı işlevde kullanılmıştır?

- A) Yapılacak bir yığın iş var.
- B) Abisi tütün tarlasında çalışıyormuş.
- C) Size buraya gelin, diyorum.
- D) Gelin arabasını çok güzel süslemişler.

19. “-in” eki aşağıdakilerin hangisinde farklı işlevde kullanılmıştır?

- A) Vaktimizin çoğu temizlikle geçiyor.
- B) Dişlerin bakımsızlıktan sararmış.
- C) Sizin evi birileri soruyordu.
- D) Köye ekinleri biçmeye gidecek.

20. Aşağıdaki altı çizili sözcüklerden hangisi diğerlerinden farklı bir ek almıştır?

- A) Söylediklerinden dolayı sana dargın.
- B) Çocuğa neredeyse araba çarpıyordu.
- C) Sana doya doya sarılmak istiyorum.
- D) Buraya ne zaman geleceksiniz?

21. Aşağıdaki altı çizili sözcüklerden hangisi isimden fiil türeten yapım eki almıştır?

- A) Haksızlıklar karşısında adaletten ayrılmamak gerekir.
- B) Yönetenlerin yaptıkları hatalara çoğu zaman göz yumulur.
- C) Çürük ve batıl şeyler yok olmaya mahkumdur.
- D) Duygular, hareketleri mutlaka yölendiriyor.

22. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yüklem sadece çekim eki almıştır?

- A) Duyduklarımızın hepsini doğruladı.
- B) Her gün ders çalışmayıp geziyormuş.
- C) Büyük şehir belediyesi bir dizi konser düzenledi.
- D) Çocukların oyunlarını zevkle izledim.

23. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili ekler farklı işlevde kullanılmamışlardır?

- A) Seni tanıyacak ve çok sevecek.
- B) Eskimiş mobilyalarını elden çıkarmış.
- C) Yazar her insandan daha çok düşünür.
- D) Okuma sırası bana gelmedi mi?

24. “Saatlerdir elindeki bulmacayı çözmeye uğraşıyordu “

cümlesinde altı çizili eklerin işlevleri hangi seçenekte doğru sıralanmıştır?

- A) Çokluk eki-yapım eki-yapım eki-kip eki
- B) Yapım eki-yapım eki-yapım eki-kip eki
- C) Çokluk eki-hâl eki-yapım eki-kip eki
- D) Çokluk eki-hâl eki-olumsuzluk eki-kip eki

25. “ Yerli yersiz korkulara kapılıp etrafındaki

I II III
herkesi üzüyordu “
IV

cümlesinde altı çizili sözcüklerden hangisi yapım eki almamıştır?

- A) I B) II C) III D) IV

TÜRKÇE

ÜNİTE: YAPI BİLGİSİ

KONU: Yapılarına Göre Sözcükler

ÖRNEK SORULAR VE ÇÖZÜMLERİ

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük basit yapıdadır?

- A) Ayrı olsak da gönlümüz beraber.
- B) Akşam telefonlaşı rız, dedik.
- C) Göçmen kuşlar gibiyim.
- D) Özdeş düşünceleri vardı.

Çözüm:

Sözcükler yapıları bakımından üçe ayrılır:

- a. Basit yapıli sözcükler
- b. Türemiş yapıli sözcükler
- c. Birleşik yapıli sözcükler

Her sözcüğün hangi tür veya hangi görevde kullanılırsa kullanılsın yapısal özelliği bulunur. Basit yapıli sözcükler: Kök hâlinde olan veya sadece çekim eki alan sözcüklerdir.

Kök → Basit yapıli sözcük

Kök + çekim eki → Basit yapıli sözcük

Basit yapıli sözcükler birden fazla çekim eki alabilir. Seçeneklerdeki sözcükleri çözümlayelim.

Gönlümüz: gönül – ümüz → Bu sözcük hiç yapım eki almadığı için basit yapılidir.
İsim kökü iyelik eki(çekim eki)

Telefonlaşı rız: telefon – laş – ır – ız → Yapım eki almıştır. Basit değildir.
İsim kökü isimden geniş kişi eki
fiil türeten zaman
yapım eki eki

Göçmen: göç – men → Yapım eki aldığı için türemiş yapılidir.
fiil kökü fiilden isim
türeten yapım
eki

Özdeş Öz – deş → Yapım eki aldığı için basit yapıli değildir.
isim kökü isimden isim
türeten yapım
eki

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yüklem basit yapıli sözcüktür ?

- A) Çocuk birileri tarafından kaçırılmış.
- B) Savcı, delilleri tek tek inceledi.
- C) Kazada çocuğun dizleri kanadı.
- D) Hepimiz bu masalı defalarca dinledik.

Çözüm:

Türemiş yapılı sözcükler: Kök hâlindeki sözcüklerin en az bir yapım eki almasıyla oluşan sözcüklerdir.

Kök + Yapım eki + Çekim eki → Türemiş sözcük
birden fazla olabilir. birden fazla olabilir.

Kök hâlindeki sözcük birden fazla yapım eki alabilir. Çekim ekinin sözcüğün türemesinde etkisi yoktur.

Tutku tut(mak) – ku

Fiil kökü fiilden isim türeten yapım eki

Durak dur(mak) – ak

Fiil kökü fiilden isim türeten yapım eki

Şimdi seçenekleri inceleyelim:

Kaçırılmış: kaç(mak) – ır – ıl – mış
fiil kökü yapım yapım çekim
eki eki eki

İnceledi : ince – le – di
İsim kökü yapım çekim
eki eki

kanadı : kan – a – dı
isim kökü yapım çekim
eki eki

Bu sözcüklerin hepsi türemiş yapıdır.

Dinledik: dinle(mek) – di – k
Fiil kökü çekim çekim
eki eki

Hiç yapım eki almadığı için basit yapıdır.

3. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde birleşik yapılı sözcük yoktur?

- A) Sivrisinekler insanlara hastalık taşır.
- B) Yüzyıllar boyu unutulmaz, hatırlanır.
- C) Baharla birlikte içimiz şenlendi.
- D) Köylüler biçerdöver kullanıyorlar.

Çözüm:

Birleşik yapılı sözcük: Yeni bir kavramı, anlamı karşılamak için en az iki sözcüğün birleşmesi ile oluşan sözcüklere sözcük denir.

A' da " sivrisinek " , B' de "yüzyıl " , D' de " biçerdöver" sözcükleri birleşik sözcüklerdir.

4. 1. akbaba 2. kuşbaşı 3. devetabanı 4. kuşburnu

yukarıdaki birleşik isimlerden hangisi sıfat tamlaması biçiminde oluşmuştur?

- A) 1 B) 2 C) 3 D) 4

Çözüm:

Birleşik isimler farklı şekillerde oluşur.

Birleşik isimleri anlam özellikleri ve tür özellikleri bakımından değişik gruplarda toplayabiliriz.

Birleşik isimleri türlerine göre açıklayalım.

- İsim tamlaması biçiminde oluşanlar: hanımeli, kavuniçi
- Sıfat tamlaması biçiminde oluşanlar: karabiber, sivrisinek
- Birleşirken ses düşmesine ,türemesine uğrayanlar: pazartesi (pazar + ertesi), sütlaç (sütlü + aş)

Seçenekleri inceleyelim:

kuşbaşı
devetabanı
kuşburnu

} isim tamlaması

akbaba → sıfat tamlaması

5. Aşağıdaki cümlelerde kullanılan birleşik isimlerden hangisinde her iki sözcük de anlam yitimine uğramıştır?

- A) Kuştüyü yastıkta uyuyordu.
C) Göklere bir akbaba uçuyordu.

- B) Bilirkişi raporları incelendi.
D) Tatbikatta uçaksavarlar tanıtıldı.

Çözüm :

Birleşik isimlerin önceki soruda tür bakımından oluşumlarını inceledik. Şimdi de anlamsal ilişkisini görelim. Birleşik isimlerde:

- Her iki sözcük de anlam yitimine uğrayabilir: kuşbaşı, hanımeli, devetabanı vs.
- Sözcüklerin her ikisi de anlamlarını koruyabilir: bilirkişi, kapkaç vs
- Sözcüklerin sadece biri anlam yitimine uğrayabilir: ateşböceği, köpekbalığı vs.

Şimdi seçenekleri inceleyelim:

Kuştüyü, bilirkişi, uçaksavar bileşik isimlerinde her iki sözcüde anlamını korumuştur. Akbaba → Bir kuş türüdür. Her iki sözcük de anlamını yitirmiştir.

6. Aşağıdakilerin cümlelerin hangisinde birleşik eylem yapılışı bakımından farklıdır ?

- A) O kadar hassas biri ki her şeyi dert eder.
C) İşleri bitirebilmek için eve hapsoldüm.

- B) Sen de bu yaz tatil yapabilirsin.
D) Onun böyle bir şey yapacağını hissettim.

Çözüm:

Birleşik eylemler iki şekilde yapılır:

1. Yardımcı eylemle yapılanlar. Bu birleşik eylemde birinci sözcük ad, ikinci sözcük ise yardımcı eylemdir. İsim + etmek, (olmak, eylemek, kılmak)
yardım etmek, hasta olmak, arz eylemek, ferman kılmak

Not: Yardımcı eylemle oluşan birleşik eylemler ses düşmesi veya türemesi varsa bitişik, yoksa ayrı yazılırlar. Kaybolmak (kayıp – olmak), reddetmek (redetmek)

1. Kurallı birleşik fiiller: Bu birleşik eylemlerde her iki sözcük de fiildir. İkincisi kurallı fiildir.

Kurallı birleşik fiiller şunlardır:

- Tezlik fiili: (-i vermek) Eylemlerin hemen çabucak, aceleyle yapıldığı anlamı katar: geliverdim vs.
- Yeterlilik fiili:(-e bilmek) Eylemi yapmaya yeterli olmak, başarabilmek anlamı katar: yazabilirim.
- Sürelik eylemi (- durmak, -e yazmak) Eylemin belli bir süre yapılmaya devam ettiği anlamı katar. yazadur, bakakaldım

Şimdi seçenekleri inceleyelim:

A' da dert eder
isim yardımcı eylem

B' de yap – abilirsin
fiil kurallı birleşik fiil

C' de hapis oldum
İsim yardımcı eylem

D' de his ettim
isim yardımcı eylem

Yanıt B' dir

7. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcüğün yapısı farklıdır?

- A) Dünkü fırtına ağaçları söktü.
B) Bireysel sorunları anlattılar.
C) İki arkadaşın arasında soğukluk vardı.
D) Kitaplara alıcı gözle bakamadım.

Çözüm :

Sözcüğün yapısı dendiğinde basit, türemiş veya birleşik olup olmadığına bakarız. Şimdi seçeneklerdeki sözcükleri inceleyelim:

Söktü: sök (mek) – tü → Basit yapılı
fiil kökü kip eki

Bireysel: bir – ey – sel → Türemiş yapılı
isim k. yapım yapım
eki eki

Soğukluk: soğu(mak) – k – luk → Türemiş yapılı
fiil k. yapım yapım
eki eki

Alıcı: al(mak) – ıcı → Türemiş yapılı
fiil k. yapım eki

8. “ Bu gerilim dolu günlerden sonra korku hissetmedim dersem yanlış olur. ”
I II III IV

cümlesindeki sözcüklerden hangisi yapısı bakımından farklıdır?

- A) I B) II C) III D) IV

Çözüm:

Sözcükleri çözümlerim. Çözümlenmek, kök ve ekleri belirlemek işlemidir. Çözümleme yapılacak bir sözcüğün kökü, kökünün türü, ekleri, eklerin işlevleri ve sözcüğün yapısı bulunur.

Gerilim ger(mek) – il – im → türemiş sözcük
Fiil k. yapım eki yapım eki

Korku kork(mak) – u → türemiş sözcük
Fiil k. yapım eki

Hissettim his – ettim → bileşik eylem
İsim yardımcı eylem

Yanlış yanıl(mak) – iş → türemiş sözcük
Fiil kökü yapım eki

KONU TESTİ - 3

1. Aşağıdaki altı çizili sözcüklerden hangisi yapısı bakımından diğerlerinden farklıdır?

- A) Ortak mal probleml olur.
- B) Birtakım hayali tahminle ile hiçbir başarıya ulaşılmaz .
- C) Bunu niçin söylediğini anlamadım.
- D) Atasözleri öğüt vericidir.

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinin yüklemi basit yapıdır?

- A) Kışlık kıyafetlerimi annem havalandırdı.
- B) Ay yine çok güzel görünüyordu.
- C) Çocuğun saçlarını bu kez ben kestim.
- D) Ayran çok tuzlu olunca sulandırdım.

3. Gazeteler olayla ilgili çok ilginç başlıklar yapmışlar.
I II III IV

Yukarıda numaralandırılmış sözcüklerden hangisi yapıca diğerlerinden farklıdır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV

4. Aşağıdaki birleşik sözcüklerden hangisi diğerlerinden farklı bir şekilde oluşmuştur?

- A) çekyat
- B) gelgit
- C) biçerdöver
- D) ayakkabı

5. “günebakan – varlığını – sana” sözcüklerinin yapısı sırasıyla aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak sıralanmıştır?

- A) birleşik – türemiş – basit
- B) birleşik – basit - türemiş
- C) türemiş – birleşik – basit
- D) basit – türemiş – basit

6. Aşağıdaki birleşik yapıli sözcüklerden hangisi sıfat tamlaması biçiminde oluşmuştur?

- A) Onun ne kadar açık göz olduğunu bilemezsin.
- B) Çocukları başıboş bırakmayın.
- C) Pazartesi günü sınavım var.
- D) Bu limana bir dalgakıran yapmak zor.

7. Aşağıdaki birleşik yapıli sözcüklerden hangisi isim tamlaması biçiminde oluşmuştur?

- A) Yazın burada çok sivrisinek oluyor.
- B) Bahçenin bir köşesine aslanağzı ekmiş.
- C) Annem bugün sütlaç yapacaktı.
- D) Yine karatavuk avlamaya gitti.

8. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “basit, türemiş ve birleşik” sözcüğe örnek vardır?

- A) Hanımeli kokuyorsun.
- B) Cumartesi yemeğe davetliyiz.
- C) Bu bölgede günebakan vardır.
- D) Düğünden sonra balayına gidecekler.

9. Aşağıdaki altı çizili sözcüklerden hangisi iyelik eki alarak birleşik sözcük olmamıştır?

- A) bağrıyanık
- B) başıboş
- C) sütübozuk
- D) Kadıköy

10. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde birleşik sözcük kullanılmıştır?

- A) Eskiden beri bulmaca çözmeye bayılırdı.
- B) Varlığını yalnız sana verdim ben.
- C) Onun gibi hayırsızını görmedim .
- D) Birkaç öğrenci sınıfı temizledi.

11. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde birleşik yapılı sözcük yoktur?

- A) Kimseye muhtaç olmadan yaşamını devam ettiriyor.
- B) Sınavda tüm soruları kolayca cevapladım
- C) Bilirkişi raporuna göre hatalı bulundu.
- D) Üstünde camgöbeği renginde kazak vardı.

12. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde türemiş yapılı sözcük yoktur?

- A) Beklemelisin sana da imkân verilecektir.
- B) Şimdiden beni sınav heyecanı sardı.
- C) Komşuluk ilişkisi diye bir şey kalmadı.
- D) Başımıza ne geldiye o sebep oldu.

13. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde basit, türemiş ve birleşik yapılı sözcüklerin tümüne örnek vardır?

- A) Kadın çocuğu için gözyaşı döküyor.
- B) Yayın hayatına yeni atıldı.
- C) Şimdilik sen bizi okulda bekle.
- D) Bilimin hepimize yol göstereceğinden şüphe etmedim.

14. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde birleşik sözcük yapılış bakımından farklıdır?

- A) Konuları tekrar etmeden soru çözmem.
- B) Sahip olduğumuz güzelliklerin kıymetini bilmeliyiz.
- C) Hadi biniver arabaya gezmeye gidelim.
- D) Dert ettiğin şeye bak, ben sana yardım ederim.

15. Aşağıdaki altı çizili sözcüklerden hangisinin yapısı diğerlerinden farklıdır?

- A) Yalancının mumu yatsıya kadar yanar.
- B) Güzel ve zengin kişiler herkes tarafından ilgi görür.
- C) İnsanlar her zaman şanslı olamazlar.
- D) Düşmanlarımıza karşı açık vermemeliyiz.

16. Aşağıdaki altı çizili sözcüklerden hangisi isimden türemiştir?

- A) Bu tarafta arsa çok kıymetlendi.
- B) Azıcık saygılı ol kızım.
- C) Arkadaki yapının mimarı bize geldi.
- D) Sonunda yorularak bir tarafa oturdu.

17. Aşağıdaki altı çizili sözcüklerden hangisi yapıca farklıdır?

- A) Sudan sebeplerden birbirinden ayrıldılar.
- B) İstanbul' dan Ankara'ya beş saatte geldik.
- C) Yanından ayrılırken oldukça üzgündü.
- D) Radyodan akşam haberlerini dinliyordum.

18. Aşağıdaki tamlamalardan hangisinin tamlananı türemiş bir sözcüktür?

- A) Şafakla birlikte kalkarak kent kapısını çaldık.
- B) Hiçbir felaket gelmedi başlarına.
- C) Yunus balıkları onun çevresinde dönerek yüzüyordu.
- D) Zabıta simit satıcılarına göz açtırmıyor.

19. “Haksız davranışlardan hiçbir zaman hayır gelmez” **altı çizili sözcüklerin yapısı sırasıyla aşağıdakilerin hangisinde verilmiştir?**

- A) birleşik – türemiş – basit
- B) türemiş – birleşik – basit
- C) türemiş – basit – birleşik
- D) basit – birleşik – türemiş

20. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde türemiş sözcük yoktur?**

- A) Elindeki yün örgüyü tamamlamaya çalışıyordu.
- B) Bu mutluluk çok sürmedi.
- C) Arka bahçeye evlerin çöplerini atıyolar.
- D) Bu hayvan iyi niyetli hiçbir insana havlamaz

21. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinin yüklemi farklı bir birleşik eylemdir?**

- A) Arabanın yanmayan lambalarını tamir ettik.
- B) Anlatıverdi her şeyi hiç zorlanmadan.
- C) İlerde çok başarılı bir öğrenci olabilirsin.
- D) Bana söylediklerini duyunca öylece bakakaldım.

22. “Kendini beğenmek insan benliğinin dışı vurulan en önemli özelliğidir”
I II
III IV

cümlesinde numaralanmış sözcüklerin hangisi farklı yapıdadır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV

23. **Aşağıdaki altı çizili sözcüklerden hangisi yapısı bakımından diğerlerinden farklıdır?**

- A) Dürüstlük, iyilik, insanlık gibi erdemler devamlı ve önemlidir.
- B) Saygıdeğer bir insanı gücendirmek haksızlıktır.
- C) Tembellik etmekten bir sonuç elde edilmez.
- D) Osmanlı Devleti'nin yükseliş dönemleri ihtişam devridir.

24. **Aşağıdakilerin hangisinde türemiş sözcük kullanılmamıştır?**

- A) Her şey gibi iyi hâl de karşılıklıdır.
- B) Her gün bakışlarından manalar çıkardı.
- C) Hafta sonu annem gelecek.
- D) Güzellik, herkesin ruhunda bir iç huzur sağlar.

25. **Aşağıdakilerin hangisinde türemiş sözcük kullanılmamıştır?**

- A) Bu yaz tatile gidebilirim.
- B) Elinde güzel bir kitap vardı.
- C) Cebinde bir kağıt parçası vardı.
- D) İnsanların pek çoğu aç gözlüdür.

GENEL TEKRAR - I

1. “İnsanlık tarihi hep büyük düşlerin peşine
I
takılıp, ömürünü bu uğurda harcayanların
II III
öykülerinden oluşur.”
IV

Bu cümledeki numaralı sözcüklerden hangisi hem yapım hem çekim eki almıştır?

- A) I B) II C) III D) IV

2. **Aşağıdakilerin hangisinde altı çizili sözcük kökü bakımından diğerlerinden farklıdır?**

- A) Aynı şeyleri tekrarlayarak hepimizi bıktırdı.
B) Bu eser yaratıcılığın en güzel örneklerinden biri.
C) Karadeniz'in en dalgalı günlerinden biriydi.
D) Yolculuk uzun sürünce içim bulandı.

3. “Hayallerimi gerçekleştirmek için elimden
I II III
gelen her şeyi yapmam gerektiğini
biliyorum.”
IV

Yukarıdaki altı çizili sözcüklerden hangisi, yapısı bakımından ötekilerden farklıdır?

- A) I B) II C) III D) IV

4. **Aşağıdaki cümlelerin hangisindeki altı çizili sözcük, işlevi bakımından ötekilerden farklı bir ek almıştır?**

- A) Evim, şehrin en sakin yerindeydi.
B) Ablam yeni doğum yaptı.
C) Gecekondu mahallerinde yıkım çalışmaları başlamıştı
D) Köprü'nün iyi bir onarıma ihtiyacı var.

5. “Öğrencilerin yapmayı seçtikleri mesleklerin onların kişiliklerini yansıttığını düşünüyorum.”

cümlesinde kaç tane türemiş sözcük vardır?

- A) 3 B) 4 C) 5 D) 6

6. I. Arkadaşların dün okula gitti.
II. Giysilerini dolaba yerleştirdi.
III. Kitaplarını itinayla okudum.
IV. Köyü bizimkine çok yakın.

Yukarıdaki cümlelerin hangisindeki altı çizili sözcüklerin aldıkları ekler, onlara hem ikinci, hemde üçüncü tekil kişiye ait olma anlamı katmıştır?

- A) II ve III
B) I ve II
C) III ve IV
D) II ve IV

7. “Kırıkkale, açık göz, sivrisinek, önsöz”

Yukarıdaki birleşik sözcükler için aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) Bir isim ve bir fiilin birleşmesinden oluşmuştur.
B) Bir sıfat ve bir isimden oluşmuşlardır.
C) İkinci sözcükler anlam kaymasına uğramışlardır.
D) Sözcüklerin ikisi de anlamını yitirmiştir

8. **Aşağıdaki cümlelerde geçen birleşik sözcüklerden hangisi biçimsel kuruluş açısından diğerlerinden farklıdır?**

- A) New York gökdelenler harikası.
B) Artık her sahilde cankurtaran bulunacakmış.
C) Bıktım artık senin bu vurdumduymaz tavırlarından.
D) Limanın dalgakıranı ucundaki deniz fenerine doğru ilerledim.

GENEL TEKRAR I

9. "Kimi birleşik eylemler iki eylemin birleşmesinden oluşur."

Aşağıdaki cümlelerin hangisindeki birleşik eylem bu açıklamaya örnek olamaz?

- A) Bir şeylerin ters gittiğini hissettim.
B) Bakakalırım giden insanların ardından.
C) Ağlayamam gidenlere.
D) Senin yanına gidebilmek için neler vermezdim.

10. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde geçen birleşik sözcüğün anlamsal oluşumu diğerlerinden farklıdır?**

- A) Bilgisayara yine virüs girmiş.
B) Seninle pazartesi görüşelim.
C) Çiftliğimiz Eskişehir yolu üstünde.
D) Poyraz kuzeydoğudan esen etkili bir rüzgârdır.

11. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yüklem farklı bir birleşik eylemdir?**

- A) Kimse bu işte ona yardım etmedi.
B) Sen de onu dinleyiverseydin.
C) İşleri bitirmek için eve hapsedi.
D) Köylüler bizi evlerinde konuk etti.

12. "Yaşam hepimize aynı olanakları sunsaydı biz bunları değerlendirebilir miydik?"

cümlede altı çizili sözcüklerin yapısı ile ilgili olarak hangi seçenekteki bilgiler doğrudur?

- A) türemiş – basit – basit
B) basit – türemiş – türemiş
C) türemiş – türemiş – birleşik
D) basit – basit – türemiş

13. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili soyut sözcük yapıca farklıdır?**

- A) Adamın sinirli bir karakteri vardı.
B) Mutluluk hepimizin hakkıdır.
C) Özgür bir ülkede yaşıyoruz
D) Şiir duygu selinden başka nedir?

14. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde iyelik eki basit yapı bir sözcüğe eklenmiştir?**

- A) Başkalarının hayatlarını acımasızca ezenlerdendir.
B) Arkadaşını bir maceraya sürüklüyor.
C) Sessizliği beni korkutmaya başladı.
D) Bu mutluluğunu görmeyi istedim.

15. **Aşağıdaki cümlelerden hangisinin öznesi gövde değildir?**

- A) Ali Bey yeni elbiseler içinde giyimli kuşandı.
B) İnsanlık bu olaya karşı çok kayıtsız.
C) Çocukluk, hayatın en güzel yıllarıdır.
D) Ahmetler akşam bize gelecek.

16. **Aşağıdaki cümlelerden hangisinin dolaylı tümleci gövdedir?**

- A) Delikanlı birdenbire bağırmağa başladı.
B) Sen çok duygulu ve nazik birisin.
C) İhtiyarlar uyuklayarak gazetelerini okuyorlar.
D) Beni görünce eski, mesut zamanlarda olduğu gibi sıçramaya başladı..

17. **Aşağıdaki cümlelerden hangisinin öznesi gövdedir?**

- A) Beyaz boyalı, büyücek bir evin önünde arabayı durdurdular .
B) Öğretmen, kitaplığı kilitlememi istedi.
C) Babasının işi henüz bitmemiş.
D) Bacağımızın ağrısı henüz geçmemişti.

GENEL TEKRAR I

18. Aşağıdaki cümlelerden hangisinin yüklemi gövdedir?

- A) Adeta kendimi bir rüyanın içinde sanıyorum.
- B) Karanlık taşlıktan geçerek koca bir merdivenden çıktık.
- C) Sisli bir hava, bulutlu, karanlık bir semâ, harap evlerin, tenha viranelerin sükûnuna sanki acı bir hüznün vardı.
- D) Saygı, taktir hisleri kırılınca ideâl bir aşk bir anda küçülüyor.

19. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yüklem basit yapılı sözcük değildir?

- A) Benim için bir şarkı söyleyecektin.
- B) Dün akşam yeniden ıhlamurlar boyunca gittim.
- C) Ben ne olacağımı bilmiyorum.
- D) Onunla görüşmeye hazırlandım.

20. Aşağıdaki altı çizili sözcüklerden hangisinin aldığı çekim eki isim gövdesine gelmiştir?

- A) Yazılarında göreceli ifadelere yer vermez.
- B) Ona bütün bunların anlamını sordum.
- C) Bana hoşgörüyü öyle bir gülümsedi ki...
- D) Hayatımda ilk defa birine yalvardım.

21. Aşağıdaki tamlamaların hangisinde tamlanan türemiş bir sözcüktür?

- A) Rüzgârın etkisi gittikçe artıyordu.
- B) Dünyada iyi nam ile anılalım.
- C) Evin kapısını açık bırakmalısın.
- D) Gözlerimizin yaşı dinmedi..

22. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yüklem basit yapılı sözcüktür?

- A) Evren tükendi sen başladın.
- B) Önümden çekilirsene İstanbul görünecek.
- C) Çıgıllıkları kulağımdan silinmeyecek.
- D) İki elin kızıl kanda olsa gelmelisin.

23. Aşağıdaki cümlelerin hangisinin yüklemi farklı yapıdadır?

- A) Senin iyiliğin isteniyor.
- B) Filmi çok beğendim.
- C) Kardeşini yolcu etmeye gitti.
- D) Akşamki yemek çok güzeldi.

24. Yapım eki aşağıdakilerin hangisinde birleşik yapılı bir sözcüğe gelmiştir?

- A) Kişiler ihtiyaçları ölçüsünde umut beslerler.
- B) Okulumuzda bilgisayarlı eğitime geçilecek.
- C) Kötü sözler çoğunlukla inkâr edilir.
- D) Keçi, inatçılığıyla bilinir.

25. Aşağıdakilerin hangisinde türemiş sözcük, sözcük türü bakımından diğerlerinden farklıdır?

- A) İnsanlar kişilikleriyle ölçülür.
- B) Saygın işler yapmak istiyorum.
- C) Kardeşler arasında zaman zaman anlaşmazlıklar olabilir.
- D) Karıncalar ölümlerine yakın kanatlanır ve uçarlar.

GENEL TEKRAR - II

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcüğün kökünün türü farklıdır?

- A) Yardım elini uzattı.
- B) Karışık meyveleri tabağa dizdi.
- C) Sorunun çözümü yoktu.
- D) Buralarda akşamları soğuk geçer

2. “Bilimsel çalışmaların yapılması ülkeyi kalkındırır.” cümlesinde altı çizili sözcüğün kökünün türü seçeneklerden hangisinde doğru verilmiştir?

- A) bilim
- B) bil
- C) bilimsel
- D) bili

3. “İnsanlar her türlü duyguyu yaşayabilmedir.”

cümlesinde altı çizili eklerin görevleri hangi seçenekte doğru sıralanmıştır?

- A) çokluk eki – hâl eki – kip eki
- B) yapım eki – yapım eki – hal eki
- C) çokluk eki – yapım eki – kip eki
- D) yapım eki – yapım eki – kip eki

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinin yüklemine yapısı farklıdır?

- A) Herkes bu olayda başına toplanmıştı.
- B) Mağzalarda indirim başladı.
- C) Bu kitapta her şeyi bulabilirsin.
- D) Çamaşırlarını komşusuna yıkatıyordu.

5. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük birden fazla yapım eki almıştır?

- A) Sevgi her sorunu çözer.
- B) Sorumsuzluk bir işte başarısızlığı getirir.
- C) Yemek masasında her şey vardı.
- D) Konuyu bize ayrıntısıyla anlattı.

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcükteki “-m” eki farklı işlevde kullanılmıştır?

- A) Basım işleriyle ben ilgileniyorum.
- B) Derdim büyük, kime diyeyim.
- C) En iyi arkadaşım kitaplarım.
- D) Her dediğim yanlışı anlaşıldı.

7. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde özne yapıca diğerlerinden farklıdır?

- A) Tanıklar kürsüde tek tek konuştu.
- B) Albüm masanın üzerinde duruyor.
- C) Dondurma sağlıklı bir besindir.
- D) Konuklar ikramları çok beğendi.

8. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük diğerlerinden fazla çekim eki almıştır?

- A) Çocuk sessiz sedasız çalışıyor.
- B) Onlara yardım etmeyi istiyorum.
- C) Her zaman güler yüzlü olmuştunuz.
- D) Aklıma gelen başıma geldi.

GENEL TEKRAR II

9. "Bu konuda tutum değiştiriyordu."

cümlesinde kaç tane gövde kullanılmıştır?

- A) 1 B) 2 C) 3 D) 4

10. Aşağıdaki birleşik sözcüklerden hangisi sıfat tamlaması biçiminde oluşmuştur?

- A) gecekondu
B) vezirparmağı
C) hanımeli
D) karabiber

11. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük türemiş yapıdır?

- A) Dört bir yana akın ediyor.
B) Rapor basına sunuldu.
C) Makinist kazada hatalı bulundu.
D) Usta karikatürist yaşama veda etti.

12. " Ailesini bayramda ziyaret etmek dışında

I II III
hiç göremiyordu. "
IV

cümlesinde altı çizgili sözcüklerden hangisi gövdedir?

- A) I B) II C) III D) IV

13. Aşağıdaki seçeneklerin hangisindeki sözcüklerin tümü birleşik yapıdır?

- A) yazabilir-bilgisayar-hesaplayabilmek-
uğurböceęi
B) saygılı-bilgiç-arzetmek-oturak
C) düşeyazmak-karafatma-bilgin-dereli
D) konu-yetenek-mikrodalga-çevre

14. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yüklem türemiş yapı değildir?

- A) Söylenenleri dikkatle dinledi.
B) Annem her zamankinden dalgındı.
C) Güneş gözlüğümü yeni aldırđım.
D) Adam çok eğitimliydi.

15. "Ninem öğütlerini dinleyerek büyüme
I II III
bana çok şey kazandırdı."
IV

cümlesindeki altı çizili sözcüklerden hangisi basit yapıdır?

- A) I B) II C) III D) IV

16. Aşağıdaki cümlelerden hangisinde altı çizili sözcük gövdedir?

- A) Vakit nakittir, der işe sarılırdı.
B) Bu işten çok zarar etti.
C) Bunalım toplumun en büyük sorunudur.
D) Bayramı ağız tadıyla geçiremedik.

GENEL TEKRAR II

17. Aşağıdaki cümlelerden hangisinde altı çizili sözcük kökünün türü bakımından farklıdır?

- A) Düzenli çalışırsan sınavı kazanırsın.
- B) İlgili ailelerin çocukları başarılı olur.
- C) Soğuktan hepimiz donduk.
- D) Yeni yayınları izlerim.

18. “Rüzgâr estikçe yapraklar döküldü.”

cümlesinde hangi sözcükler türemiş yapıldır ?

- A) rüzgâr – yapraklar
- B) estikçe – rüzgar
- C) estikçe – döküldü
- D) yapraklar – döküldü

19. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük sadece çekim eki almıştır?

- A) Baharda çiçekleniyor ağaçlar.
- B) Yamaçların yeşilliğine hayran kaldık.
- C) Arkasına dönüp arkadaşıyla konuştu.
- D) Yaşlılara hürmette kusur olmaz.

20. “Aşırı titiz bir insandı, her işini özenip
I II III
bezenerек yapardı “
IV

cümlesinde altı çizili sözcüğün kökünün türü farklıdır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV

21. Aşağıdaki cümlelerin yüklemelerinin hangisi basit yapıldır?

- A) Her gece sabahlıyorum.
- B) Her gördüğünü istiyordu.
- C) Yalan söylediği anlaşılıyor.
- D) Bu konularda çok duygusuzsun.

22. “Verilen görevleri başarmak için uğraşiyor“
I II III IV
cümlesinde altı çizili sözcüklerin hangisi basit yapıldır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV

23. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcüğün kökünün türü farklıdır?

- A) Gözü karadır hiçbir şeyden korkmaz.
- B) Araba yol kenarında devrilmiş.
- C) Işık gözlerimi kamaştırıyordu.
- D) Ağır sözler işitmek zor geldi.

24. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük yapım eki almıştır?

- A) Karışık düşüncelerim vardı.
- B) Sorumluluktan hiç haberi yoktu.
- C) Oldukça güzel bir ev vardı.
- D) Düzenli çalışırsan notların yükselir.

25. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yüklem yapıca diğerlerinden farklıdır?

- A) Tanıklar tek tek sorgulandı.
- B) İçerden sana sesleniyor.
- C) Ben artık çok büyüdüm.
- D) Konuşmalarında biraz saçmaladı.

GENEL TEKRAR - III

1. Hiç gülmeyecekmiş gibi
Bu insanlar
Hiç bitmeyecek gibi
Bu yoksulluk
Hiç dinmeyecek gibi acılar
Zavallılıkların
Yukarıdaki şiirde, şair için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Acımasız   B) Sevgisiz
C) Umutsuz   D) Sorumsuz

2. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde birleşik sözcük yoktur?**

A) Cumartesi tiyatroya gidelim.
B) Devenin hörgücüne binmişler.
C) Hemen koşup ekmek aliver.
D) İnce bir sızı kapladı; öleyazdım.

3. "Dedemin ağzında tek bir diş bile kalmamıştı."
cümlesinde aşağıdaki ses olaylarından hangisi yoktur?

A) ünsüz yumuşaması
B) ünlü düşmesi
C) ünsüz benzeşmesi
D) ulama

4. "Tartmak" sözcüğü aşağıdaki cümlelerin hangisinde gerçek anlamda kullanılmıştır?

A) Bu olayda onu tarttım, yanıldım.
B) Beni önce iyice tarttılar.
C) Domatesleri tarttır da gidelim.
D) İki tart bir söyle, demişler.

5. Java Adası'nın doğusunda, Endonezya'ya ait Flores Adası'nda bulunan 18.000 yıl önce yaşamış cüce bir insan türüne ait fosiller antropoloji dünyasında şaşkınlık yarattı. Adada bulunan , bütünlüğünü koruyan kafatası ve iskelet fosilleri yalnızca 1 metre boyunda yetişkin bir kadına ait.

Paragrafın anlatım biçimi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Öyküleme
B) Betimleme
C) Açıklama
D) Tartışma

6. Ona göre doğa, gözle görülemeyecek kadar küçük parçacıklardan meydana geliyordu. Her şey küçük, daha küçük parçacıklara bölünebilir ancak en küçük parçada bile her şeyden bir şey vardır. "Deri ve saç, deri ve saçtan başka bir şeyden oluşmuyorsa içtiğimiz süt yediğimiz yemekte de deri ve saç var olmak zorundadır." diyordu Anaksagoras.

Yukarıdaki paragrafta yer alan anlatım biçimi aşağıdaki seçeneklerin hangisinde yer almaktadır?

A) Betimleme
B) Öyküleme
C) Açıklama
D) Tanık gösterme

7. **Aşağıdakilerden hangisi bir paragrafın ilk cümlesi olmaya en uygundur?**

A) Yeni eşyalar arasında o şezlong oldukça gösterişliydi.
B) Başka eşyaları da beğendim.
C) Bunların arasında duvar prosu da özel.
D) Bir çok eşyanın buna değdiğine inanıyorum

8. **Aşağıdaki cümlelerde altı çizili sözcüklerden hangisi yapısı bakımından farklıdır?**

A) Olayların bu hale gelmesi beni üzdü.
B) Ölçülü konuşmaları ile sevildi.
C) Bu ev pahalıya mal olmuştu.
D) Anamlı birkaç söz söyledi.

GENEL TEKRAR III

9. “Yaşadığım o acılı günleri hatırlamak dahi
I II III
istemiyordum.”
IV

cümlesinde altı çizili sözcüklerden hangisinin kökünün türü farklıdır?

- A) I B) II C) III D) IV

10. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde birleşik yapıli sözcük yoktur?**

- A) Yüzyıllar boyu süren bir aşktı bu.
B) Karasevda çekiyormuş, bana anlattı.
C) Tek başıma onunla baş edebilirim.
D) Azıcık uyusam dinlenirim belki.

11. “Tutum ve tavrı son derece olumsuz zannederim.” **cümlesindeki altı çizili sözcüklerin yapısı ile ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?**

- A) türemiş – basit – basit
B) türemiş – basit – birleşik
C) basit – basit – birleşik
D) türemiş – türemiş – türemiş

12. **Aşağıdaki cümlelerden hangisinin kökünün türü farklıdır?**

- A) Söylediklerine hepimiz güldük.
B) Tüm gece sıkıntıdan uyumadık.
C) Bu haber hepimizin hoşuna gitti.
D) Kapıyı açık görünce içeri girdi.

13. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinin yüklemnin kökü farklı türde bir sözcüktür?**

- A) Söylediklerinin doğruluğuna beni inandırdı.
B) Konser çok geç saatlere kadar sürdü.
C) Bilgi, pek çok şeyin anahtarıdır.
D) Haberleri duyunca çok şaşırdım.

14. “Uçak hızlı bir şekilde şehrin üstünden geçti.” **cümlesinde türemiş yapıli kaç sözcük kullanılmıştır?**

- A) 1 B) 2 C) 3 D) 4

15. “Davacı kadın, mahkeme koridorlarında
I II III
koşturup duruyor.”
IV

Altı çizili sözcüklerden hangisi yapıca farklıdır?

- A) I B) II C) III D) IV

16. “Görgüsüzce” **sözcüğünün kökü seçeneklerin hangisinde doğru verilmiştir?**

- A) gör
B) görgü
C) görgüsüz
D) görgüsüzce

17. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük gövdedir?**

- A) Bir fincan kahvenin kırk yıl hatırı vardır.
B) Tembellik insana çok şey kaybettirir.
C) Kimseye tek bir sözüm yoktu.
D) Köyden kente göç bir sorundu.

GENEL TEKRAR III

18. "Sanatçılar büyük bir sezgi ve gözlem gücüne sahiptir"

cümlesinde altı çizili eklerin görevleri hangi seçenekte doğru sıralanmıştır?

- A) yapım eki – ilgi eki – iyelik eki – hâl eki
B) yapım eki – yapım eki – hâl eki – kip eki
C) hâl eki – yapım eki – iyelik eki – hâl eki
D) yapım eki – yapım eki - yapım eki –hâl eki.

19. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "-me, -ma" eki farklı görevde kullanılmıştır?

- A) Sen ona inanma doğrusunu ben bilirim.
B) Aldırma yağmura, çık koş.
C) Kazma ve kürekle bahçeye gitti.
D) Dere kenarına oturma, üşürsün.

20. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde iyelik eki almış sözcük yoktur?

- A) Aklınızda bulunsun, burada yemek var.
B) Merdivenlerden yavaş yavaş indi.
C) Gömleklerimi ütileyip dolaba astı.
D) Düşüncen oldukça yanlıştı.

21. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük hem yapım hem çekim eki almıştır?

- A) Doğru söylememesine çok kızdım.
B) İnsanların yaşantıları birbirinden farklıdır.
C) Yıkanınca halılar tertemiz oldu.
D) Ezilen eriklerden komposto yaptık.

22. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük basit yapıdır?

- A) Treni kaçırınca otobüse bindi.
B) Zora dağlar dayanmaz.
C) Terliyken sakın soğuk su içme.
D) Kültürü aktarmada eğitim şart.

23. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde birleşik eylem yapılışı bakımından farklıdır?

- A) Bu hafta tatile gidebilirim.
B) Tüm kötü alışkanlıkları terk etti.
C) Bir kere beni dinleyiver.
D) Koşup doktora yetişebildi.

24. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde birleşik yapı sözcük yoktur?

- A) Sanatçıya büyük bir orkestra eşlik etti.
B) Serçe parmağım kapıya sıkışıp kırıldı.
C) İstedğim kitapları alıp okuyabilirim.
D) Ailesine son derece düşküdü.

25. "Masa örtülerini sürekli değiştiriyordu." cümlesinde türemiş yapı kaç sözcük kullanılmıştır?

- A) 1 B) 2 C) 3 D) 4